

Legkisebb testvérként lépett be a Kisebb Testvérek Rendjébe, több mint negyed évszázadon keresztül volt magiszter. A rendszerváltás után a kárpátaljai Nagyszőlősi épített templomot és közösséget, büszke rá, hogy nem csak római katolikusok jártak a misékre. Zatykó László testvér meggyőződése, hogy elemi keresztény kötelességünk támogatni a bajbajutottakat, ugyanakkor rendkívüli bölcsességre és fegyelemre van szükség ahhoz, hogy jól tudjunk segíteni.

LÁZAR FRUZZINA

- Hetven évvel ezelőtt - talán nem véletlenül - ötödik, legkisebb testvérként érkezett a családba...

- Szeptember 15-én, fájdalmas Anya ünnepén, reggel fél nyolckor születtem, negyedórával az ikertestvérem után. Az orvos már menni készült, amikor észrevette, hogy „itt még jön valaki”. Aprócska voltam, nem bíztak benne, hogy életben maradok, így még a kórházban, a vízcsap alatt megkereszteltek. És valóban, kétszeresen is megtapasztaltam, milyen a legkisebb testvérem lenni. Egyrészt otthon, másrészt pedig szerzetesként. A ferences rend hivatalos neve ugyanis a Kisebb Testvérek Rendje. Assisi Szent Ferenc megmutatta, milyen jó kicsinek, szegénynek lenni, és a tulajdon nélküli szabadságot megélni.

- 1966-ban jelentkezett a ferences rendbe, akkoriban ez merész dolognak számított. Csáládi örökség a hit?

- Pasaaréten laktunk, és nagyon jóban voltunk a pasaréti ferencesekkel, azt is mondhatnám, hogy a templom, a kolostor volt a második otthonunk. Pezsgő ifjúsági élet zajlott ott: kirándultunk, táboroztunk, volt, hogy titokban, nálunk, a nagy szobában tartottuk meg a hittanórát. Az atyák - közülük nem egy megjárta a börtönt - bátrak és okosak voltak, tudták, hogyan lehet egyszerre vigyázónak lenni, és megélni az evangéliumot. Ami engem illet, akkor sem, azóta sem érzem úgy, hogy merészség volt a szerzetesi utat választani.

- A Ferences Hittudományi Főiskola mellett az ELTE bölcsészettudományi karán a magyar-orosz szakot is elvégezte. Számát elhatározásából vagy kényszerűségből választotta az orosz szakot?

- Születésemtől fogva azt tapasztaltam, hogy minden nyomorúságból származik valamiféle haszon. Nekem az egyik ilyen nyomorúságom az volt, hogy általános iskola után nem vettek fel egyetlen egyházi középiskolába sem. A körzeti gimnázium a Rákóczi volt, és ott is csak az orosz tagozaton maradt hely. Mindennap volt oroszóránk, a tanárunk, Deák tanár úr sztálinista párttitkár volt. Amikor szénuszületben megkérdezte, kinél lehetne megtartani az oroszórát, jelentkeztem, hogy nálunk. Ám amikor a tanár úr meglátta a szobánk falán a feszületet, sóbálvánnyá meredt, és azt mondta, fiúk, mégsem tartjuk meg az órát Mosolyogva mutatam is a többieknek a falon a keresztet, hogy nézzétek, kinek köszönhetitek, hogy nem lesz oroszóra... A tanár úr ezután mindennap feleltetett, és hiába tudtam az anyagot, az neki mindig elégtelen volt vagy legföljebb elégséges. Deák tanár úrnak köszönhetően úgy megtanultam oroszul, hogy amikor a rendbe jelentkeztem, és a tartományfőnök csak azzal a kikötéssel vehetett fel, ha vállalom, hogy orosz szakra jelentkezem - éppen orosz szakos tanárra volt szükség -, minden további nélkül felvettek. Később a kárpátaljai misszióba is azért mehettem, mert tudtam oroszul. És azért jött el sok görögkatolikus és pravoszláv is a katolikus misékre, mert a prédikációt oroszul is összefoglaltam három percben. Azóta is hálával gondolok Deák tanár úrra.

- A hetvenes-nyolcvanas években az Állami Egyháziügyi Hivatal (ÁEH) igyekezett folyamatosan ellenőrzése alatt tartani az egyházat; megszüntették, hány szerzetes lehet a rendben, hány növendéket lehet felvenni egy évben. Sok konfliktusuk akadt a fennálló rendszerrel?

Zatykó László Kárpátaljáról, ketrecharcraól és Petri György istenkereséséről

„Itt még jön valaki”

- A rendi nevelés a szabadság jegyében zajlott, de azért egyszer-kétszer muszáj volt ütközni. Egy alkalommal például azzal állt elő az Állami Egyháziügyi Hivatal, hogy az egyik növendékünket, aki egy hónapja szerelt le a kötelező katonaságtól, küldjük el a rendből, mert lázított a népköztársaság ellen, és gúnyolta a Szovjetuniót. Megtudtam, hogy nemcsak a felforgató tevékenységért jár büntetés, hanem azért is, ha az, aki ennek szem- és fültanúja volt, nem jelenti fel az illetőt 24 órán belül. Ezt persze sem az ÁEH-ban, sem a laktanyában nem tették meg. Azt mondtam nekik, hogy kénytelen vagyok felje-

lentést tenni ellenük feljelentés elmulasztása miatt. Akkor visszavonták a vádakat. A másik emlékezetes eset az volt, amikor a hetvenes évek elején az egyik lelkész, aki egyébként nyakig benne volt a békepapi mozgalomban, elrendelte Pasaaréten, hogy a nagy hidegre való tekintettel a vasárnapi miséken ne legyen prédikáció. Ez idő tájt a pasaréti ferences rendházban működött a Ferences Teológiai Főiskola, és a magiszter és a fiatal atyák kijelentették, hogy nem hajtják végre a rendeletet. Az említett lelkész pedig rávette a tartományfőnököt, hogy az engedetleneket tiltsák el a misézéstől. Paskai László azzal sietett a megáramlott magiszter és a fiatal papok segítségére, hogy jelentést írt, amelyben feltárta, az illető lelkész azzal fenyegetőzik, hogy állami hatalmánál fogva a magisztert elhelyeztetni. Erről később az Élet és Irodalomba írtam is egy cikket, válaszul Ungváry Krisztiánnak, aki a paptestvér elárulásaként írt Paskainak erről az akciójáról, holott ez pont az ellenkezője volt, ő azokat a papokat igyekezett megvédeni, akik veszélybe kerültek. Ma is azt vallom, hogy a múlt eseményeivel kapcsolatban a tényeket ismerni kell, okulni kell, de ítélni, pálcát törni nem a mi dolgunk.

- Miután diplomázott, a ferencesek szentendrei és esztergomi gimnáziumában tanított, majd kisebb megszakításokkal 26 éven át a rend fogadalmas testvéreinek magisztere volt Pasaaréten. Teher vagy öröm volt-e, hogy ilyen sokáig foglalkozhatott fiatalokkal?

- Már általános felső tagozaton korrepetálásból szereztem a zsebpénzemet. Nem jelentett kényszert, hogy a ferences lét feltételeként tanárnak kell lennem. Hogy magyartanárra is lehettem, az külön örömet jelentett. Számomra az irodalom a szabadság, az evangéliumi szabadság terét nyitja meg. Az írói sorokban legtöbbször az ég felé való nyitottság is benne van. Az pedig, hogy prefektusként apja-anya vagyunk a növendékeknek, különleges lehetőség a miszióra. Meggyőződés, hogy az evangelizáció csak a személyes jelenlétén keresztül valósítható meg.

- 1989-ben két társával érkezett a kárpátaljai Nagyszőlősi templomra a cella, hogy - ott és a környező falvakban - újjáépítsék a keresztény közösségeket, és rendbe hozták a nagyszőlősi templomot. Milyen körülmények fogadták önöket?

- Szinte a semmibe érkezünk. Az életben maradt papság nagy része a börtönökben és a lágerekben elszervezett megpróbáltatások, kínzások következtében munkaképtelenné vált. A nagyszőlősi Árpád-kori római katolikus templom iszonyatos állapotban volt, a szovjetek bört és gumit raktároztak benne, tele volt sittel. Az első szentmisét a temetőkapornában tartottuk, és bár bent csak tízen fértek el, a vasárnapi szentmise három-négy százan is eljöttek. A hívek eleinte nem merték elénekelni a magyar himnuszt, amikor meg bátorításunkra - évtizedek után először - már merték, akkor alig tudták, mert a sírás fojtogatta őket. Bár el-

sősorban a magyar közösséget mentünk építeni, a görögkatolikus egyház - amely akkor még nem kapott működési engedélyt - az ő hívei is hozzánk jártak. Sok volt közöttük a ruszin, nekik menedéket jelentett a magyar katolikus közösség, ugyanis az ukránok a ruszinság létét is kétségbe vonták. A helyiekkel közösen újjátudtuk fel a templomot, és nem csak a katolikusok segítettek. Nagyszőlősi régóta élnek együtt zsidók, római és görögkatolikusok. Egy zsidó származású keramikumművészt kértem meg, hogy készítse el a keresztutat a templomba. Azt mondta, hogy László atya, én ateista, kommunista párttag vagyok és zsidó származású, fogalmam sincs, mi az a keresztút. Odaadtam neki Szedő Dénes ferences költő gyönyörű, Keresztút című versét. Mélyen megérintette, és fantasztikus keresztutat készített. Közben zsidó-keresztény imatálalkozót is rendeztünk a nagyszőlősi gettónál. Az ott élő zsidók felajánlották, hogy amiben tudnak, segítenek. Végül a kerámiagyár zsidó származású igazgatójának jóvoltából a gyárban égettük ki a keresztút-kerámiákat, teljesen ingyen. A misszió történetének jeles eseménye, hogy Majnek Antal atyát, akivel együtt érkezünk Kárpátaljára, az azóta szentté avatott II. János Pál pápa püspökké szentelte, majd később kinevezte megyés püspöknek, létrehozva ezzel a munkácsi egyházmegyét.

- Azt mondta, hogy Kárpátalján jól megvoltak egymással a különböző nemzetiségek. Az ukránjai oktatási törvény módosítása finoman szólva sem a harmonikus együttélést segíti elő.

- Kárpátalján, ahol nincs egészségbiztosítás, átlagban 12 ezer forintot kapnak a nyugdíjasok, a tanárok fizetése harmincezer körül van, az árak pedig ugyanakkorák, ha nem magasabbak, mint nálunk. Miért kell még tetézni is ezt a nyomorúságot? Kárpátalján a legnagyobb szegénységben is viszonylag békében éltek egymás mellett oroszok, ukránok, magyarok, svábok, románok, szlovákok, lengyelek. Ebben miért kell belerontani? Az orosz-ukrán háború a maga értelmetlenségével szintén tizedeli a magyarokat, hiszen minden hadra fogható fiatal elmenekül. Ki akar meghalni abban az értelmetlen, zürzavaros mocsárban, ami a Donyec-medencében történik? Az oroszok ellen született ez a törvény, de mi is szenvedjük. Helyes, hogy minden politikai formáció kiáll ellene.

- Néhány évvel ezelőtt Szegeden Lelki határvédelem címmel tartott előadást rendőröknek. Miről szolt?

- Ez akkoriban volt, amikor rengeteg menekült próbált átjutni a zöldhatáron Röszkénél. A rendőrök pedig tehetetlenek voltak, nem tudtak megbirkózni az irdatlan tömeggel. Ez pszichésen is megterhelte őket. Arról beszéltem nekik a kötelező állománygyűlésen, hogy mit is jelent a kereszténység Európában, függetlenül attól, hogy valaki meg van-e keresztelve vagy sem. Hogy egymás kísértésében élünk. A hívó kísérti a hitetlent, és elbizonytalanítja a hitetlenségében. A hitetlen pedig kísérti a hívót, és megakadályozza, hogy farizeus, ítélező, elzárkózó legyen. A kereszténység egyik lényege a dialógus. Ahhoz, hogy megértjük, meg kell ismernünk egymást.

- A menekültek ügyénél talán semmi sem osztja meg jobban manapság Európát. Hogyan lehet kereszténynek maradni ebben a kérdésben?

- Esterházy írja a Hasnyálmirigy naplóban, a kötet vége felé, hogy van a saját betegségénél súlyosabb probléma is, meghezozza a menekültkérdés. És rengengeten várják tőle, hogy mondja el a véleményét. Ő pedig hallgat, mert ahogy írja: „Nem látok tisztán. Nem látom át az egész problémát.” Én sem látok tisztán, de egyet tudok: elemi, keresztény kötelességünk segítőt kezet nyújtani a bajbajutottaknak, ugyanakkor rendkívüli bölcsességre és fegyelemre van szükség ahhoz, hogy jól tudjunk segíteni. Kalkuttai Teréz anya nővéreinel, a szeretet misszionáriusainál láttam Budapesten, hogy amikor ebédet osztanak a rászorulóknak, néhány nővér azt figyelmezteti, a sorban állók közül dohányszikévalaki. Aki igen, annak azt mondják,

Ma is azt vallom, hogy a múlt eseményeivel kapcsolatban a tényeket ismerni kell, okulni kell, de ítélkezni, pálcát törni nem a mi dolgunk.

hogy nem szegény, megy el, mert ugye török a magyart. A kapuban pedig ott van az alkoholszonda, mert akinek alkoholra van pénze, az sem szegény. Ez nem a szeretetlenség jele, segíteni csak okosan lehet. Mi a szeged-alsóvárosi ferences plébánián október közepétől áprilisi közepéig mindennap vacsorát adunk a rászorulóknak. Mi is figyeljük, nincs-e közöttük olyan, aki alkoholos vagy kábítószeres állapotban érkezik, mert akkor bizony veszélyes lehet a többiekre. Sőt tudósúrópapírt is kérünk tőlük, hiszen egymás mellett étkeznek, a segítők között pedig vannak diákok, felelősséggel tartozunk értük is.

- A kilencvenes évek elején az erőszakultus ellen tiltakozva Bárányok a farkasokért címmel családi játékdélután rendeztek a rendház körüli téren a szegedi ketrecharcosok viadalával egy időben. Mi a problémája a küzdősportokkal?

- Akkoriban jött divatba a ketrecharc, és zavart, hogy Szegeden az első nagyszabású verseny éppen gyümölcsöltó Boldogasszony ünnepére esett. Rendeztünk egy „ellenketrecharcot”, azaz családi délutánt. A harcosokra kíváncsi né-

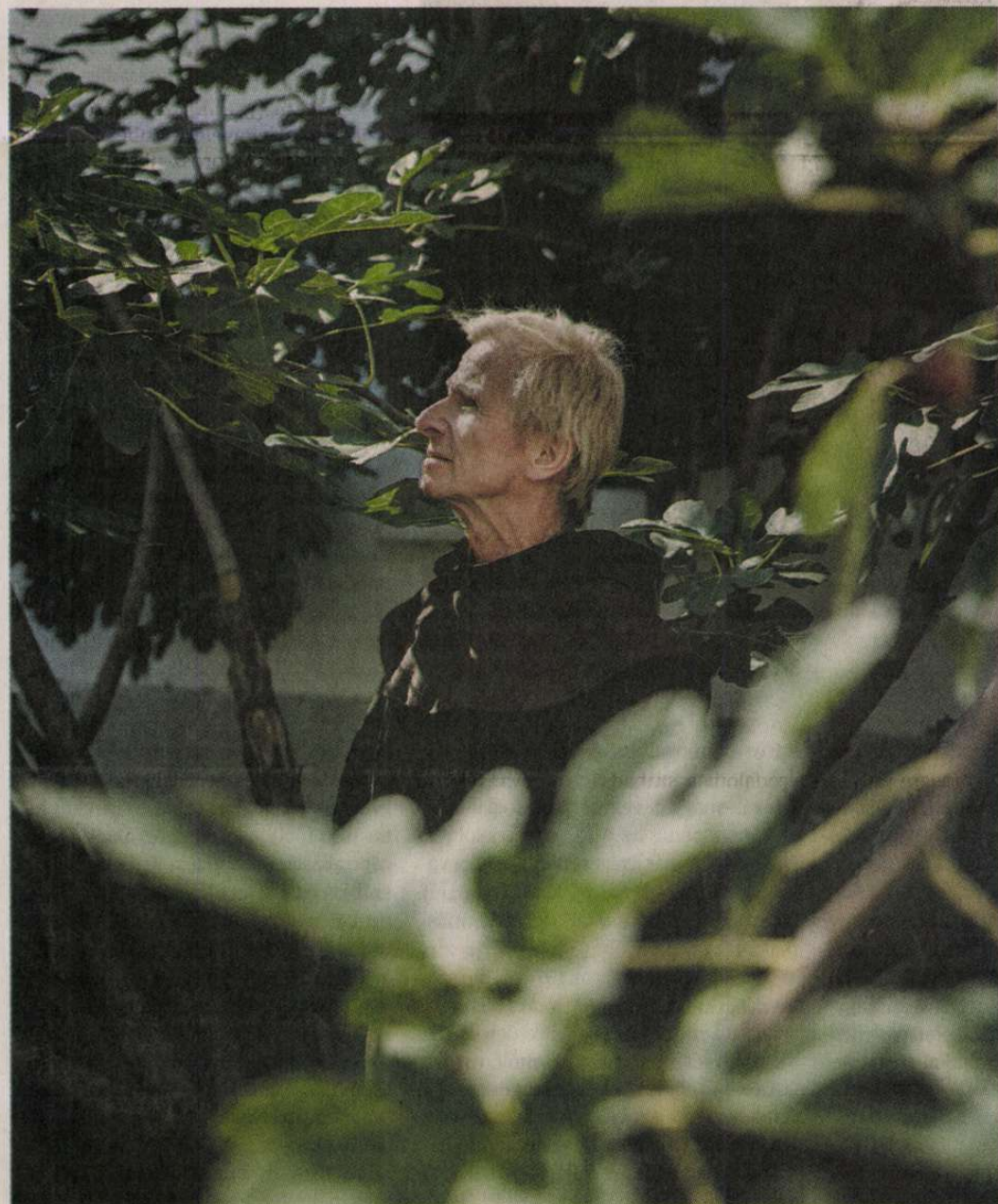
délután. Mostanában valószínűleg Szíriában, Irakban vagy Líbiában.

- Az irodalom szeretete végigkísérte eddigi életét. Tizenkét éven át szervezett ferences evangéliumi esteket Szegeden, amelyre a kulturális élet jeles képviselőit, többségükben írókat hívott meg. Gyakran publikál napi- és hetilapokban például arról, hogy Szent Ferenc Naphimnuszának az öröksége hogyan él tovább kortárs magyar irodalmi művekben. Olykor egészen meglepő következtetésekre jut.

- Szenvedélyem ott felfedezni a hit pislákoló fényét, ahol a hangos hitelenség eltakarja. Baka István halálakor a ferences evangéliumi esten Ilia Mihály és Darvasi László emlékezett meg a - magát ateistának valló - költőről. Az est végén felolvastam többek között az Én itt vagyok című versét, melynek utolsó két sora így hangzik: „Meggyszabdaltam téled mégis árvád / Vagyok Uram ki várva várva vár rád.” És ezután csak annyit mondtam, hogy ez az ember biztosan üdvözülni. Pár évvel később egy könyvbemutatón odajött hozzám a költő édesanyja. Elmondta, hogy ők nem hívó módon nevelték a fiukat, sőt egyszer „Pista” tűzbe vetette az evangéliumot. Majd aggódón rákérdezett: „László atya, Pista üdvözülni?” Megisméltetem, amit az est végén mondtam. Az aranyos öreg anyóka átölelt, és összecsókolta. Hogy más példát is említsék, Petri György Mosoly című verse egy sajátos Naphimnusz, amelyben hálát ad Istennek a „nézés gyönyöréért”, azért, „hogy minden látvány / a maga más-más módján színöröm”. Krasznahorkai Jeruzsálemben a békéről tartott előadásán (Jeruzsálemi beszéd) azt mondta, hogy „a pusztta ember pusztító lény”. Micsoda telitalálat! Nem kell ahhoz ki-mondani a Jóisten nevét, hogy ott legyen a mondatban.

ZATYKÓ LÁSZLÓ
1947-ben született Budapesten. A szeged-alsóvárosi ferences plébánia lelkipásztorja.

FOTÓK: VÉGH LÁSZLÓ

zők megtöltötték ugyan a szegedi sportcsarnokot, de mi sem panaszkodhatunk, három-négy ezer ember jött el a rendezvényünkre. Talán az Úr humorának köszönhető, hogy az egyik társaság, amely mostanában a legállhatatosabban főzi a plébánián a vacsorát a szegedi szegényeknek, éppen a ketrecharcosok közül került ki. Akkor még nem is gondoltuk, hogy az erőszak, a terror ilyen mértékben hódít majd teret a világban. Elképesztő, hogy tömegével halnak éhen gyerekek olyan területeken, ahol milliárdokat költenek fegyverekre és háborúkra. Lehet, hogy újból ideje lenne megrendezni a Bárányok a farkasokért

- Mostanában sokat hallani róla, hogy kiürülnek a templomok. Ön is úgy látja, hogy fogyatkozik a hívők száma?

- Valóban nem sokasodnak a templomba járók, de ettől nekem nem fáj a fejem. Mert nem az a lényeg, hogy hányan vannak, hanem hogy vannak. Az a kisebbség, amely megéli az evangéliumot, vágyik Isten szeretetére. Az lehet a kovász, amely változást hozhat a világban. Arnold Toynbee angol történész írta, hogy a római birodalom széthullásakor a kereszténység volt a kreatív kisebbség, amely meg tudta állítani a pusztulást. Amíg létezik a kreatív kisebbség, addig van remény.

olvasat

Miskahuszár méretei

GAZDA ALBERT

Már egy hét eltelt azóta, hogy felavatták Miskahuszárt Pákozdon, magas rangú vendégek közreműködésével, ünnepélyes keretek között, én azonban sehogy sem bírok szabadulni a hír és a látvány hatása alól.

Miskahuszár a méreteiről lett híres - még szép, hogy nem az esztétikai sajátosságairól - egyik pillanatról a másikra. Csizmával-karddal-csáköval ugyanis nem kevesebb, mint tizenkét és fél méter magas ökelme, ilyenformán az M7-es autópályáról is megcsodálható. Egyes sajtótermékek olyat is állítottak, hogy rekordot döntött a mentés Godzilla, ám ez nem stimmel. A 2015-ben felállított tarcali Áldó Jézus-szobor valóban csak 8 méteres, tehát monumentalitása ellenére apróság hozzá képest, de vannak hazánkban grandiózus művek régebből is. A tatabányai turul ebből a szempontból nem mérvadó - egyrészt mert ott a szárnyak 15 méteres feszátvolsága a fontos -, de a budai Szabadság-szobor annál inkább. Kisfaludi Strobl Zsigmond alkotásának - melynek történetéről háromrészes sorozatot publikáltunk nemrégiben - nőalakja 14 méteres, miközben talpzatával egyetemben 40 méterrel emelkedik a talajszint fölé. Emennek előnyei közül ugyanakkor kiemelendő, hogy semmiképp sem csúnya, illetve sem közvetlen környezetére, sem a városra nem telepszik rá, és ezt jól teszi.

Miskahuszár tájba passzolóságával kapcsolatban viszont megfogalmazhatónak tűnnek bizonyos kételyek. Érthető, hogy a huszárság szellemisége erőt kell hogy adjon napjaink küzdelmeihez

- miként Benkő Tibor vezérezredes, a honvédezerkar főnöke mondotta volt avatóbeszédében, eltörpülven az óriás lábai előtt -, ezzel nincs vitánk. A kérdés inkább az, hogy mégis miként fejezi ki és adja át ezt a pompás szellemiséget bárkinek egy sok százszoros nagyítású ólomkatonára.

Az ólomkatonázást amúgy nem az újjamból szoptam, a projekt honlapján olvastam róla. Van neki ilyenje ugyanis - egyes elemei üzleti vállalkozásra utaló karakterjegyeket mutatnak -, melyet böngészve kiderül, hogy az egészet kezdeményező Vlaszák Mihály régi álma valósult meg elkerekedő szemeink előtt. A fémöntésben otthonos szak- és üzletember, akit mindig érdekeltek a régi játékok, és nemkülönben tisztelte a hagyományos értékeket, konkrétan azt találta ki több mint tíz évvel ezelőtt egy álmatlan éjszakán, hogy miért ne építhetné-építhetné meg a világ legnagyobb ólomkatonáját.

A mentés Godzilla tájba passzolóságával kapcsolatban megfogalmazhatónak tűnnek bizonyos kételyek.

Mármost nincs azzal semmi baj, ha az emberek valóra váltják az álmaikat. Ha van bennük elegendő eltökéltség, továbbá rendelkezésükre áll a szükséges munkaerő és a 70 tonna alapanyag, akkor nem is szabad akadályozni a játékosan kreatív szellem és a művészi hajlam szárba szökkenését. Addig semmiképpen sem, amíg a négy fal között történik mindez. Vagy a kiskertjükben. Pákozdi helyett mintegy, a világhírűvé válás igénye nélkül.

Ez esetben ráadásul a magas rangú vendégek is foglalkozhattak volna valami mással múlt szombaton, és a sztrádnál haladókat sem fenyegetnének speciális vizuális ingerekből fakadó veszélyek - mostantól az idők végezetéig. Mindig vezessenek körültekintően!

Ajánljuk magunkat!

HETILAP A NAPILAPBAN

Szeretné szombatonként a postaládájába kapni a Magyar Nemzetet és a Magazin? Rendelje meg a Magyar Nemzet szombati lapszámát egy hónapra 1000 forintért! **Ímélen: terjesztes@magyarnemzet.hu** **Telefonon: +36 1 476 2176**

anno

A MAGYAR NEMZET KORÁBBI SZÁMÁBÓL VÁLASZTOTTA: PETHŐ TIBOR

72 éve

1945. OKTÓBER 10., SZERDA

Budapesti önkormányzati választások

A budapesti választások végleges eredményének összeállításán még kedden is egész nap dolgoztak a központi választási bizottságnál. A vasárnapi választás után a százalékos arány így alakult: Kiszegedapárt 50,84%, munkáspártok 42,50%, Demokrata Párt 3,75%, Paraszt-párt 2,08%, Radikális Párt 0,83%.

A kiszegedapárti választók a központi városháza előtt tüntetést rendeztek. A tömegnek egy része nemzeti színű zászlókkal bement a városházára is. A tüntetők közé elvegyült néhány városházi

tisztviselő. Vas Zoltán polgármester a kiszegedapárti tüntetésben való részvétel miatt azonnali hatállyal elbocsátotta Bella-Donna Mihály segédfoglalmazót és Dongó Kálmán irodatisztet. Okolicsányi Pál tanácsjegyző kiszegedapárti ismerőseinek gratulált a Kiszegedapárt győzelméhez, ezért a polgármester Okolicsányit áthelyezte. Szentmiklósy József tanácsnokot, az V. kerületi lakáshivatal vezetőjét a választásokkal kapcsolatos magatartása miatt az elektromos művekhez beosztott tisztviselőnek helyezte át.

Hirdetés

● Vadat, halat a mi jó falat, helyettesít a Sertamin húshelyettesítő tápszer. Dreher élesztő nemesítve, a Dreher Antal - Richter Gedeon eljárása.